

Biznesa augstskola Turība

Karolis Kaklys

PROMOCIJAS DARBA KOPSAVILKUMS

**LIETUVAS PAŠVALDĪBAS TIESISKĀ REGULĒJUMA
PROBLĒMAS POLITISKĀ MAZĀKUMA (OPOZĪCIJAS)
TIESĪBU NODROŠINĀŠANAS KONTEKSTĀ**

Studiju programma: Tiesību zinātne

**Izstrādāts zinātniskā doktora grāda iegūšanai
Tiesību zinātnes nozarē
Valststiesību apakšnozarē**

Rīga, 2022

Promocijas darbs izstrādāts Biznesa augstskola Turība Juridiskajā fakultātē laika posmā no 2018. līdz 2022. gadam.

Zinātniskais vadītājs:

Profesors Dr.iur.: **Raimundas Kalesnykas**

Recenzenti:

Dr.iur.: **Jānis Načisčionis**, Biznesa augstskola Turība, Profesors

Dr.iur.: **Algimantas Urmonas**, Mykolas Romeris Universitāte (Lietuva), Profesors

Dr.iur.: **Giedrius Nemeikšis**, Kazimieras Simonavičius Universitāte (Lietuva), Assoc. Profesors

Promocijas darba aizstāvēšana notiks Biznesa augstskolas Turība Tiesību zinātnes nozares promocijas padomes atklātā sēdē plkst. 14:00, 2022.gada 8.jūnijā, Biznesa augstskolas Turība Juridiskajā fakultātē, Graudu ielā. 68, Rīgā, C205 telpā.

Ar promocijas darbu un tā kopsavilkumu var iepazīties Biznesa augstskolas Turība bibliotēkā, Graudu ielā 68, Rīgā.

Tiesību zinātnes nozares promocijas padomes priekšsēdētājs:

Dr.iur.: **Jānis Načisčionis**

Tiesību zinātnes nozares promocijas padomes sekretāre:

Dr.iur.: **Ingrīda Veikša**

© Karolis Kaklys, 2022
© Turība University, 2022

Tēmas aktualitāte. Valsts pārvaldības modeli parasti nosaka valstu konstitūcijas. Lietuvas Republikas Satversmē¹ vietējai pašvaldībai un tās vadībai ir atvēlēta atsevišķa sadaļa, kas ne tikai parāda vietējās pašpārvaldes nozīmi valsts varas institucionālajā struktūrā, bet arī nodrošina konstitucionālo tiesību aizsardzību, kas tiek piešķirtas vietējai pašvaldībai. Lietuvā ir sešdesmit atsevišķas teritoriālās administratīvās vienības, kurām ir garantētas pašpārvaldes tiesības, kas tiek īstenotas, ievēlot pašvaldību domju pārstāvība aizklātā balsojumā.

Pēc 2015. gada 1. martā pirmo reizi Lietuvas vēsturē notikušajām tiešajām pašvaldību vadītāju vēlēšanām, sešpadsmit pašvaldībās (Birštonas novads; Druskininku novads; Ignalinas rajons; Jonavas rajons; Kauņas rajons; Lazdiju rajons; Marijampoles pašvaldība; Neringas novads; Pagēgiu novads; Palangas novads; Pasvales rajons; Rietavas novads; Šakiu novads, Šalčininku novads, Vilkaviškis rajons, Viļņas rajons;)² viena politiskā partija vai sabiedriski politiskā organizācija vēlēšanās ieguva absolūtu vairākumu. Pēc 2019. gada 3. marta pašvaldību domes vēlēšanām "vienpartijas" pašvaldību skaits palielinājās līdz septiņpadsmit³, kas vēl vairāk akcentēja pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību nodrošināšanas nozīmi pašvaldībās.

Šajā kontekstā svarīgi atzīmēt, ka pēc Lietuvas Republikas neatkarības atjaunošanas (1990. gada 11. martā) 2019. gadā pirmo reizi Lietuvas Republikā izveidojās situācija, kad absolūtais vairākums vienas politiskās partijas vai sabiedriskās politiskās organizācijas padomes locekļi tiktu ievēlēti vismaz vienā no piecām Lietuvas lielākajām pilsētām (Viļņa, Kauņa, Klaipēda, Šauļi, Paneveža). Jāpiebilst, ka pēc 2019. gada 3. marta pašvaldību domju un tiešo pašvaldību vadītāja vēlēšanām Lietuvas otrajā lielākajā pilsētā - Kauņā - kopumā pašvaldības domē iekļuva tikai divi kandidātu saraksti ar attiecību 33 pret 8, un Šauļos pašvaldības vadītāja vadītā sabiedriskā politiskā kustība ieguva absolūto vairākumu.

Lai gan nav precīzas, vispārpieņemtās demokrātijas definīcijas, demokrātiskā⁴ pārvaldes forma nozīmē, ka visiem pilsoņiem ir tiesības piedalīties valsts pārvaldībā un tas būtiski atšķiras no pārvaldes formas, kurā šādas tiesības pieder vienai šķirai, ekskluzīvai grupai vai autokrātam. Jau pirms tiešo pašvaldības vadītāju vēlēšanām A. Urmonas un A. Novikovas⁵ tika minējuši, ka "*viens no būtiskākajiem demokrātiskas sabiedrības pamatiem ir daudzpartiju sistēma*", un izteica

¹ Constitution of the Republic of Lithuania, (Lietuvas Republikos Konstitūcija), Official Gazette, 30.11.1992, No. 220, 33-1014.

² Skatīt datus, kas pieejami Centrālās vēlēšanu komisijas oficiālajā tīmekļa vietnē. Iegūts 04.10.2018 no: http://www.vrk.lt/statiniai/puslapiai/2015_savivaldybiu_tarybu_rinkimai/output_lt/rezultatai_daugiamand_apygardose/rezultatai_daugiamand_apygardose1turas.html.

³ Skatīt datus, kas pieejami Centrālās vēlēšanu komisijas oficiālajā tīmekļa vietnē. Iegūts 06.06.2019 no: <https://www.vrk.lt/2019-savivaldybiu-tarybu/rezultatai?srcUrl=/rinkimai/864/1/1506/rezultatai/lt/rezultataiTarNariaiMeraiSavivaldybese.html>.

⁴ Kekic, L. (2007). The Economist Intelligence Units index of democracy. *The Economist*, p. 1-8. Iegūts 06.06.2019 no: https://www.economist.com/media/pdf/democracy_index_2007_v3.pdf.

⁵ Urmonas, A., Novikovas, A. (2011). The peculiarities of the implementation and incorporation of the principles of European charter of local self-government in Lithuanian local government and National legal systems. *Jurisprudence*, No. 18 (3), p. 1019-1034. (ISSN 1392-6195).

pieņemumu, ka "līdz ar vadītāja tiešo vēlēšanu legalizāciju pašvaldībās var veidoties oligarhiskas tendences". Kā redzams, šādā gadījumā var veidoties paradoksāla situācija, ka, pietiekami neaizsargājot pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesības, var piekļūt grūti kontrolējamām un autokrātiskām vietējās varas izpausmēm. Mazākumtautības (opozīcijas) klātbūtne un funkcionāla darbība pašvaldības domē ir ne tikai normatīva parādība, bet arī nepieciešama demokrātijas izpausme. Principā, pašvaldības domes mazākumam (opozīcijai) likumdošana nosaka divus galvenos pienākumus:

Pirmkārt, pašvaldības domes mazākums (opozīcija) novērš vienpartijas vadības stila iedibināšanu, ierobežo pašvaldības domē pārstāvētās dominējošās valdības patvaļu, palīdz uzturēt pašvaldības konstitucionālo modeli;

Otrkārt, pašvaldības domes mazākums (opozīcija) uzrauga lielākās daļas domes pieņemto lēmumu likumību un taisnīgumu, atzīst pieņemto publisko lēmumu kļūdas un nepilnības un funkcijas, kas kalpo kā instruments pašvaldībai piešķirto tiesību pārkāpumu novēršanai.

Parlamentārās opozīcijas atzīšana un pienākums to aizstāvēt, lai nodrošinātu plurālistisku demokrātiju, ir jāatzīmē kā viens no galvenajiem plurālistiskās demokrātijas⁶ elementiem. To, ka mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzības nodrošināšana pašvaldības domē ir nepieciešams plurālistiskās demokrātijas elements, uzsvērusi Lietuvas Republikas Konstitucionālā tiesa.⁷ Termins plurālistiskā demokrācija pašreizējā Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas jurisprudencē ir saistīts ne tikai ar viedokļu dažādību, bet arī ar plašāku analīzi: politiskā, ideoloģiskā un kultūras kontekstā.⁸

Eiropas valstīs, kas veicina tiesiskumu un ilggadējās konstitucionālās vērtības, nemitīgi tiek diskutēts par demokrātijas ietekmi sabiedrisko lēmumu pieņemšanā un īstenošanā pašvaldību līmenī, tas ir, par pašpārvaldes tiesībām aizsargāt savas intereses, vietējiem iedzīvotājiem un kopienām.⁹ Jāņem vērā, ka pašvaldības institūciju pieņemtajiem lēmumiem ir jāatbilst caurspīdīguma, godprātības un atklātības prasībām, šādi lēmumi nedrīkst radīt apstākļus, kas veicina interešu konfliktu un korupcijas izplatību pašvaldībās. Prasība izstrādāt pretkorupcijas vidi ir obligāta visam publiskajam sektoram, tomēr pašvaldības iestāžu un to vadītāju saistības to īstenošanā paliek formālas. To var redzēt caur ētikas un pretkorupcijas komisiju darbības praksi

⁶ Ragauskas, P. (2016). The reflections of the principle of democracy in the jurisprudence of the Constitutional court of Lithuanian Republic. *Law Institute of Lithuania*, p. 1-86. (ISBN online 978-9986-704-38-6).

⁷ The ruling of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania of 26.11.1993 and 25.01.2001.

⁸ Turpat.

⁹ Spurga, S. (2012). Democratisation and Civil Society in National States and the EU: Democratisation of Central and Eastern Europe, (in Lithuanian). Monograph, Mykolas Romeris University, p. 3-299. (ISBN 978-9955-19-444-6).

pašvaldībās, kas diemžēl neveicina augstas atbilstības kultūras veidošanos vietējai pašvaldībai.¹⁰ Ne velti pēdējos piecus gadus Lietuvā vietējās pašvaldības (ar tās ārstniecības iestādēm) ir noteiktas kā ar vislielāko korupcijas iespējamību.¹¹ Balstoties uz 2020. gada datiem¹² Lietuvas Slepenās izmeklēšanas dienesta Korupcijas karšu aptaujā noskaidrots, ka izplatītākie korupcijas veidi Lietuvā ir:

- 1) Nepotisms (74%);
- 2) Politizācija¹³ (66%) - politisko partiju biedru patronāža;
- 3) Labvēlīgu tiesību aktu pieņemšana atsevišķu grupu labā (58%).

Saskaņā ar Lietuvas Slepenās izmeklēšanas dienesta pretkorupcijas vides novērtējumu, vidējā nepotisma riska intensitāte Lietuvas pašvaldību pārvaldēs ir pat 18%; katrs piektais pašvaldības darbinieks ir saistīts ar radniecību; katrs ceturtais pašvaldības administrācijas darbinieks ir politiskās partijas biedrs; katrs devītais Lietuvas pašvaldību uzņēmumu un iestāžu darbinieks pieder kādai politiskai partijai; 12 procenti pašvaldību publisko iepirkumu uzvarētāji, kas sniedza atbalstu pašvaldībām, veidoja trešo daļu no visu publisko iepirkumu vērtības, tas ir, 483,3 miljoni eiro.¹⁴

Lietuvā joprojām notiek intensīvas zinātniskas diskusijas par optimālo vietējās pašpārvaldes modeli, kas būtu pieņemams pašvaldību pārstāvniecības un izpildvaras īstenošanas līmenī. Jāpiebilst, ka vietējās pašpārvaldes modelim nav jāapmierina atsevišķu politisko grupu intereses, bet gan jābūt vērstam uz visu vietējo iedzīvotāju komunālajām (sabiedriskajām) vajadzībām. Šāda modeļa pamatā vajadzētu būt Satversmē atzītam un deklarētam demokrātijas principiem kā tiesiskuma rezultātā. Pašreizējā Lietuvas tiesību sistēmā pašvaldību institūcijas tiek uzskatītas par vienu no pilsoniskās sabiedrības izpausmes formām, kad valsts vara ir zināmā mērā decentralizēta un pilsoņiem tiek piešķirtas tiesības risināt daudzus svarīgus valsts pārvaldes jautājumus pašiem.¹⁵ Eiropas harta vietējām pašvaldībām¹⁶ uzliek par pienākumu ievērot pamatprasības, kas garantē pašvaldību politisko, administratīvo un finansiālo neatkarību. Tas nosaka, ka pašpārvaldes institūcijas ir jebkuras demokrātiskas iekārtas organizācijas pakārtotais pamats. Taču, pēc L. Pračeto domām, “kategorijas (*vietējo varu neatkarība*) un (*vietējā*

¹⁰ Kalesnykas, R. (2020). The development of anti-corruption environment in Lithuanian public sector: best practice and experience. *Acta Prosperitatis*, No. 11, p 92-116. Doi: [10.37804/1691-6077-2020-11-92-115](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2020-11-92-115).

¹¹ Report of the Investigation of the Corruption Map of the Secret Investigation Service, (2020), p. 85. Iegūts 04.03.2021 no: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijas-zemelapis/7437>.

¹² Report of the Investigation of the Corruption Map of the Secret Investigation Service, (2020), p. 74. Iegūts 04.03.2021 no: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/lietuvos-korupcijas-zemelapis/7437>.

¹³ Skatiet datus, kas pieejami Slepeno izmeklēšanas biroja oficiālajā tīmekļa vietnē. Iegūts 04.03.2021 no: <https://www.stt.lt/analitine-antikorupcine-zvalgyba/kiti-tyrimai/politizacijos-rizikos-stebesena-savivaldoje/7547>.

¹⁴ Skatiet datus, kas pieejami Slepeno izmeklēšanas biroja oficiālajā tīmekļa vietnē. Iegūts 04.03.2021 no: <https://www.stt.lt/naujienos/7464/stt-veikloje-demesys-korupcijas-rizikoms-savivaldoje:2688>.

¹⁵ 119. pants no Lietuvas Republikas konstitūcijas. Official Gazette, 30.11.1992, No. 220, 33-1014; 4. pants no Lietuvas Republikas vietējās pašvaldības likuma. Official Gazette, 20.07.1994 No. 55-1049.

¹⁶ European Charter of Local Self-Government. Strasbourg, 1985, No. 122 // Official Gazette. 1999, No.82-2418.

demokrātija) nav identiskas. Vietējo varas iestāžu neatkarība ir nepieciešams, bet nepietiekams nosacījums vietējās demokrātijas uzplaukumam.”¹⁷

Lai gan tiesību aktos pārbaužu un līdzsvara sistēma parasti ir saistīta ar valsts, nevis pašvaldību pārvaldību un to valdības institucionālā struktūra būtiski atšķiras¹⁸, tomēr būtiskie pārbaužu un līdzsvara sistēmas tiesību nosacījumi ir ļoti līdzīgi starp pašvaldību padomēm un Lietuvas Republikas Saeimu kā koleģiālām iestādēm, kurās tiek pieņemti politiski lēmumi (tiesību akti). Veicot empīrisko pētījumu promocijas darbā, ir svarīgi pievērst uzmanību zināmai analogijai starp pašvaldības padomi un Lietuvas Republikas Saeimu, īpaši varas dalīšanas jautājumos - to iekšējās veidošanas kārtību, pilnvaru noteikšanu un kompetenci starp vairākumu un mazākumu.

Jāpatur prātā, ka vara zemākajās teritoriālajās administratīvajās vienībās ir personai vistuvāk un tieši ietekmē likumdošanas politiku un vietējiem iedzīvotājiem aktuālos administratīvos lēmumus. Šajā promocijas darbā autors iepazīstina ar neortodoksālu pieeju valsts struktūrai, kas balstīta uz daudzu gadu praktisko pieredzi vietējās pašvaldības jomā.

Joprojām pastāvošās COVID-19 pandēmijas situācijas kontekstā, Lietuvā vēl aktuālāka ir kļuvusi pētnieciskā interese par vietējās pašpārvaldes ieguldījumiem, lai līdzdarbotos un pārvaldītu ārkārtas situāciju. Tas varētu būt pierādījums tam, ka pašvaldības institūciju pieņemtie lēmumi tieši ierobežo personu tiesības (piemēram, pārvietošanās brīvība, tiesības veikt noteikta veida uzņēmējdarbību, tiesības uz labu pārvaldību utt.). Pastāv pamatotas šaubas vai pašvaldības līmenī pieņemtie administratīvie lēmumi nepārsniedz kompetences robežas, tāpēc ir nepieciešams pētīt vietējās pašvaldības situāciju valstī, pašvaldības attiecības ar Saeimas valdību un vietējo pašvaldību institūciju savstarpējo mijiedarbību.

Iepriekš minētie apstākļi nosaka nepieciešamību zinātniskajā darbā balstīties uz Lietuvas Republikas Satversmē nostiprināto varas dalīšanas principu, kura semantiskā analīze ļauj skaidri definēt empīriskā pētījuma apjomu un robežas izvēlētajā tēmā caur:

1) *Institūciju mijiedarbība*, atlasot izpētei tiesiskā regulējuma mehānisma (konstitucionālā - administratīvā) elementus un izveidojot pastāvošās administratīvi tiesiskās un konstitucionālās - tiesiskās attiecības starp atsevišķām valsts varas struktūrām teritoriālā līmenī. Šīs tiesiskās attiecības ietver iestāžu sadarbību, kompetenču, pilnvaru un atbildības sadali un kopējo likumā noteikto darbību koordināciju, “pārbaudes un līdzsvara” sistēmas darbību, nodrošinot iestāžu savstarpējās mijiedarbības līdzsvaru;

¹⁷ Pratchett, L. (2004). Local Autonomy, Local Democracy and the ‘New Localism’. *Political Studies*, No. 52 (2), p. 358–375. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2004.00484.x>.

¹⁸ Novikovas, A. (2005). The Nature and the Social Mission of Local Government in the Society. *Jurisprudence*, No. 77(69); p. 58–64. (ISSN 1392-6195).

2) *Iestāžu funkciju nodalīšana*, tas ir, virzot pētījumus ne tikai atbilstoši publisko funkciju īstenošanas institūciju pilnvaru sadalījumam valsts pārvaldes nozarēs, bet arī ar to iekšējās veidošanas kārtības noteikšanu, tiesisko statusu, pilnvarām un atbildību, neatkarības nodrošināšana.¹⁹ Ievērojot šo loģiku un, lai panāktu demokrātisku pārvaldes formu pašvaldību līmenī, varas dalīšana ir nepieciešama ne tikai starp pašvaldības pārstāvniecības un izpildvaru, bet arī starp pašvaldības domes vairākumu un mazākumu. Piemēram, Saeimas²⁰ Statūtos ir noteiktas tiesiskās garantijas opozīcijas darbībai – noteikts vietu un amatu skaits komitejās, opozīcijas līdera statuss, darba kārtības un komisiju ierosināšana un tā tālāk. Sistemātiski izvērtējot Lietuvas Republikas²¹, vietējo pašvaldību likuma normas, redzams, ka ir pienākums katrā pašvaldībā veidot Kontroles komiteju, Pretkorupcijas un Ētikas komisiju, kuras opozīciju deleģē pašvaldības dome, kas ir viens no likumdevēja sniegtajiem veidiem, kā nodrošināt plurālistisku demokrātiju pašvaldībā un politisko mazākuma (opozīcijas) tiesības pašvaldību domēs, no kurām ir atkarīgs pašvaldību līdzsvars.

Arī viens no galvenajiem varas dalīšanas doktrīnas pamatlicējiem Dž. Medisons pauž nostāju, ka konstitucionālie noteikumi, kas nosaka katras atsevišķas valdības pilnvaras, nav pietiekami. Viņš noteica, ka ir nepieciešams mehānisms, kas garantētu valsts iestāžu pašregulējošu kontroli.²² *“Dž. Medisona mērķis bija aizsargāt brīvību un mazākuma intereses, izveidojot sistēmu, kurā centrālās valdības paliek neatkarīgas, bet tajā pašā laikā kontrolē un līdzsvaro viena otru. Pamatojoties uz ASV pieredzi, Dž. Medisons vislielākos draudus (demokrātijai) saskatīja likumdevēja varā (lēmumos).”*²³

Promocijas darbā formulēta **problemātiska situācija**, kad pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību nepietiekama garantēšana rada pārkāpumus tiesiskuma un autokrātiskas pārvaldības tendenču attīstība Lietuvas Republikas pašvaldību sistēmā. Lai gan demokrātiskas vietējās pašvaldības institūcijas formāli ir nostiprinātas Lietuvas tiesību aktos, tomēr atšķirīga demogrāfiskā situācija, dažādas topošās pašvaldību vadības tradīcijas, atšķirīgi pašvaldību domju darba noteikumi, vāja pašvaldību domju lēmumu un administratīvās darbības kontrole, nepareiza attieksme un piemērošana, likumā noteiktās tiesību normas rada apstākļus tādu situāciju veidošanai, kurās tiek apdraudētas demokrātiskās vērtības, starptautisko organizāciju deklarētie

¹⁹ Jarašiūnas, E. (2001). Separation of powers - a principle of the organization and operation of a democratic state. *Lithuanian Constitutional Law*, Publishing Center of the Lithuanian University of Law, Vilnius.

²⁰ Lietuvas Republikas Saeimas statūti, (Lietuvos Respublikos Seimo statutas). Official Gazette, 25.02.1994, No. 15-249.

²¹ Lietuvas Republikas vietējās pašvaldības likums, (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas). Official Gazette, 20.07.1994 No. 55-1049.

²² Madison, J., Hamilton, A. (1788). The Structure of the Government Must Furnish the Proper Checks and Balances Between the Different Departments. *The Federalist Papers*, No. 51-60, New York. Available in Library of Congress: <https://guides.loc.gov/federalist-papers/text-51-60>.

²³ Griškevič, L. (2008). Theory of separation of powers by J. Madison. *The Law*, No. 66 (2), p. 154-161. (ISSN 1392-1274).

tiesību principi un pilsoņu tiesību un brīvību aizsardzība pašvaldību darbības jomās. Pētnieciskajā darbā problemātiskā situācija ietver tādu strīdīgu jautājumu analīzi kā:

a) Neskaidrība par pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību vispusīgu (pilnīgu) realizāciju;

b) Pašvaldības darbības administratīvās uzraudzības formāla veikšana;

c) Skaidra, atklāta un caurskatāma pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) mijiedarbība ar citām pašvaldības institūcijām, iesaistoties pašvaldības vadības procesos un veidojot pašvaldības institūciju pieņemtos lēmumus un to izpildi uzraugošās (kontrolējošās) institūcijas.

Promocijas darba zinātniskā novitāte. Līdz ar liberāldemokrātisku juristu, piemēram, Petra Leona (1864–1938) un Mykolas Rōmerisa (1880–1945) parādīšanos starpkaru Lietuvā, demokrātiskā vietējās pašpārvaldes koncepcija Lietuvā sāka veidoties zinātniski. Politiskais darbinieks un zinātnieks Petrs Leons, kuru galvenokārt interesēja tiesību, tiesību filozofijas, politekonomijas, socioloģijas un ētikas problēmas, savos darbos analizēja arī pašvaldību jautājumus. Petrs Leonas un Mykolas Rōmeris (1880–1945) bija Lietuvas Pirmās Republikas slavenākie zinātnieki, kas rakstījuši par vietējo pašvaldību²⁴ problēmām un līdz pat mūsdienām Petra Leona un Mykolas Rōmerisa idejas pārstāv Lietuvas politisko domu pašvaldību jautājumos.

Pēc Lietuvas neatkarības atjaunošanas 1990. gada 11. martā ir vairāki pazīstamu lietuviešu zinātnieku darbi par atsevišķiem Lietuvas Republikas pašvaldības elementiem (piemēram: Šileikis, E.²⁵; Kūris, E.²⁶; Bakaveckas, A.²⁷; Kulakauskas, A.; Urmonas, A.; Novikovas, A.²⁸; Ragauskas, P.²⁹; Mažylis, L.³⁰; Žilinskas, G.³¹; Grigienė, K.³²; Kondratienė, V.³³; Čiupaila, R.³⁴; Burbulytė-Tsiskarishvili, G.³⁵; Raišienė, A. G.³⁶; Astrauskas, A.³⁷ un daudzi

²⁴ Leonas, P. (1923). Regarding municipal reform. *Savivaldybė*, No. 7; Rōmeris, M. (1922). Local municipalities. *Law*, No. 3.

²⁵ Šileikis, E. (2014). Constitutional foundations of local self - government. *Bulletin of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania*, Nr. 4 (36), p. 208-264. (ISSN 1822-4520).

²⁶ Kūris, E. (1990). Self-government, democracy, law. *Žinija & Lietuvos teisininkų draugija*, Vilnius.

²⁷ Bakaveckas, A. (2005). The problems of Development of legal base of local self-government. *Public policy and administration*, No. 12 (109), p. 104-110. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

²⁸ Urmonas, A., Novikovas, A. (2011). The peculiarities of the implementation and incorporation of the principles of European charter of local self-government in Lithuanian local government and National legal systems. *Jurisprudence*, No. 18 (3), p. 1019-1034. (ISSN 1392-6195).

²⁹ Ragauskas, P. (2016). The reflections of the principle of democracy in the jurisprudence of the Constitutional court of Lithuanian Republic. *Law Institute of Lithuania*, p. 1-86. (ISBN online 978-9986-704-38-6).

³⁰ Mažylis, L., Leščauskaitė, V. (2015). Direct election of mayors in Lithuania: Ongoing debates and fresh experiences. *Versus aureus*, Vytautas Magnus university press, No. 17, p. 38-56. (ISSN 2029-0225).

³¹ Žilinskas, G. (2010). Constitutional Aspects of Development of Local Governance in the Republic of Lithuania. *Public Policy and Administration*, No. 33, p. 57-68. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

³² Grigienė, K. (2011). Constitutional frameworks for regional self-government in Lithuania and central and eastern Europe: Do the reforms of the regions determine the need of constitutional amendments?. *Societal studies*, No. 3 (4), p. 1479-1496. (ISSN online 2029-2244 / ISSN print 2029-2236).

³³ Kondratienė, V. (2008). The mechanism of legal adjustment of the system of local self-governance. *Jurisprudence*, No. 3 (105), p. 60-66. (ISSN 1392-6195).

citi), tomēr, Lietuvas zinātnes zinātnisko pētījumu līmenis par tiesiskā regulējuma un politiskā rakstura problēmām, kas ietekmē demokrātijas principus un jo īpaši politisko mazākuma tiesības pašvaldību padomēs Lietuvas Republikas pašvaldībā, ir zems. Empīriskajam pētījumam nozīmīgo uzskaitīto zinātnisko avotu analīze liecina, ka promocijas darba izvēlēta tēma ir analizēta fragmentāri, neatspoguļo sarežģīto pašvaldību funkcionēšanas procesu, līdzvērtīgi iesaistoties mazākuma (opozīcijai) pašvaldību lietās.

Jāpiebilst, ka ārzemju literatūrā atrodami pētnieciskie darbi, kuros tiek aplūkotas pašvaldību attiecības varas dalīšanas kontekstā, tomēr darbi par šādām tēmām ir bagātīgi un nav jauni. Piemēram, 1958. gadā F.Piksa attiecības starp pašvaldību un Spānijas un Amerikas koloniālo pārvaldi aplūkoja “pārbaudes un līdzsvara”³⁸ sistēmā, tomēr jāatzīmē, ka koloniālisma laikos pievienojās 1958. gada 2011. gada 1. ceturkšņa teritorijas, citām valstīm un tautām atšķirībā no mūsdienām nebija raksturīga demokrātija un tieksme īstenot tiesiskuma principu.

Promocijas darba pētījuma zinātniskā novitāte ir balstīta uz to, ka pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību īstenošanas nozīme pašvaldības pārvaldībā tiek aplūkota no sistemātiskā viedokļa: sākumā tiek veikta vispārēja analīze, tiek prezentēta pašvaldību funkcionēšana Lietuvas Republikā valsts pārvaldes kontekstā, un tās mūsdienu izpratnē ir balstītas uz filozofijas, politikas un tiesību sinerģiju, vēlāk tiek apskatīta valsts un pašvaldību institūciju mijiedarbība, kas ļauj holistiski pāriet uz pašas pašvaldības iekšējās tiesiskās situācijas izvērtēšanu, tas ir, sabiedrisko lēmumu pieņemšanas un īstenošanas procesiem zemākajā pašvaldības pārvaldes līmenī. Nepieciešamība realizēt mazākuma (opozīcijas) tiesības pašvaldību domēs būtu jāorientē uz tādas demokrātiskas pārvaldības sistēmas izveidi vietējā publiskā līmenī, kas efektīvi palīdzētu iedzīvotājiem īstenot savas tiesības un legītīmās intereses jebkurā organizācijā ar institucionalizētu struktūru.

Promocijas darba praktiskā nozīme. Promocijas darbs ir aktuāls gan teorētiski, gan praktiski. Pēc Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas 2021. gada 19. aprīļa lēmuma, kurā

³⁴ Čiupaila, R. (2011). Possible inconsistencies between the legal acts of the Republic of Lithuania and the policy pursued by state institutions with the requirements of the European Charter of Local Self-Government. *Association of Lithuanian Municipalities, Study* – Vilnius.

³⁵ Burbulytė - Tsiskarishvili, G., and others. (2018). Changes of Local Functions and Local Powers in Lithuania 1994–2016. *Public policy and administration*, Vol. 17, No. 3/ 2018, p. 399-420. Doi: <https://doi.org/10.5755/j01.ppaa.17.3.21955>.

³⁶ Raišienė, A. G. (2010). Conceptualization of inter-organizational partnership structural model in local-government. *Public policy and administration*, No. 34., p. 107-121. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

³⁷ Astrauskas, A. (2014). Local Self-Government in Lithuania in 1990-2013: Changes of the Competence of Municipalities. *Public Policy and administration*, Vol. 13, No. 2, p. 187-208. Doi: <https://doi.org/10.13165/VPA-14-13-2-01>.

³⁸ Pike, F. (1958). The Municipality and the System of Checks and Balances in Spanish American Colonial Administration. *The Americas*, No. 15 (2); Jordan, P. and Popescu, C. (2002). The Europe of the Regions: Strategies and Perspectives in the View of the Forthcoming Enlargement of the European Union (Part II on Bulgaria, Latvia, Lithuania, Malta, Romania, Slovakia and Turkey). Study on behalf of the Committee of the Regions of the European Union.

tika atzīts, ka pilsētas domes vadītāja tiešās ievēlēšanas ir pretrunā ar pašreizējo valsts pamatlikuma redakciju, tas ir, ar pašvaldību vēlēšanu tiesisko regulējumu un pašvaldību vadītāju pilnvarām ir pretrunā ar Satversmi.³⁹ Taču oficiāli šāds Satversmes tiesas lēmums stāsies spēkā tikai pēc pāris gadiem, tas ir, 2023.gada 3.maijā, lai juridiski netiktu apšaubītas pašreizējo tieši ievēlēto vadītāju pilnvaras, tostarp vadītāja attiecības ar pašvaldības domi, ir nepieciešams leģitimizēt vai vispār atteikties no tiešajām pašvaldību vadītāju vēlēšanām.

Pašvaldības padomes statuss un vadītāja un pašvaldības administrācijas loma turpmāk būs atkarīga no Lietuvas Republikas Konstitūcijas 119.panta formulējuma. Ja Lietuvas Republikas Saeima tuvākā pusotra gada laikā nespēs vienoties par grozījumiem Lietuvas Republikas Konstitūcijā, vecā kārtība tiks atgriezta 2023. gada pavasarī, kad ievēlot pašvaldību padomes, tās ievēlēs pašvaldību padomes vadītāju. Un, lai mainītu Satversmi, nepieciešams, lai par to divas reizes ar vismaz trīs mēnešu intervālu nobalsotu vairāk nekā divas trešdaļas Saeimas deputātu, tas ir, vismaz 94 no 141 Saeimas deputātiem.

Promocijas darbā veiktā empīriskā pētījuma rezultāti var būt tieši noderīgi praktiskajā likumdošanas procesā, kas palīdzēs vairot demokrātiju pašvaldību pārvaldībā, veidojot tiesiskā regulējuma līdzsvaru starp pašvaldības domes vairākumu un mazākumu (opozīcija). Veiktais pētījums un publicētie rezultāti, zinātniskās atziņas un rekomendācijas var interesēt gan likumdevējus, gan pētniekus, lai izstrādātu ilgtermiņa vai veidotu jaunu Lietuvas vietējās pašvaldības stratēģisko modeli, kura optimālā varianta meklējumi šobrīd notiek.

Pētījuma objekts. Pētījuma objekts ir sociālpolitisko un sociāladministratīvo faktoru ietekme uz vietējās pašvaldības tiesiskā regulējuma procesu pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzības standarta veidošanā Lietuvas vietējās domes vadības sistēmā.

Pētījuma mērķis un uzdevumi. Promocijas darba mērķis ir attīstīt pašvaldību domju mazāka (opozīcijas) tiesību aizsardzību kā vietējās pašpārvaldes (regulācijas) papildinošu mehānismu, nodrošinot sabalansētu “pārbaudes un līdzsvara” sistēmas funkcionēšanu starp pašvaldībās valdošo vairākumu (koalīcija) un mazākumu (opozīcija).

Pašvaldību tiesību kā atsevišķa publisko tiesību institūta teorētiskā analīze un pašvaldības darbības tiesiskā regulējuma praktiska īstenošana pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesiskā stāvokļa noteikšanā, pašvaldību sistēmā rada priekšnoteikumus pareizi pamatot un neatkāpties no izvēlēta pētījuma objekta. Savukārt detalizēta empīriskā izpēte par pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzību un to praktisko īstenošanu palīdz vairot izpratni par mazākuma (opozīcijas) lomu pašvaldību domēs pašvaldības institūciju darbībā, arī

³⁹ Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas 19.04.2021 spriedums: Par Lietuvas Republikas Vietējo pašvaldību likuma un Lietuvas Republikas pašvaldību padomju vēlēšanu likuma noteikumu atbilstību saistībā ar pašvaldību mēru vēlēšanas un pilnvaras saskaņā ar Lietuvas Republikas konstitūciju. Lieta Nr.KT59-N5/2021

ļauj pamatot spēkā esošos noteikumus par mazākuma (opozīcijas) nepietiekamu iesaistīšanos pašvaldību domēs kopā ar pašvaldību domju vairākumu, lai uz vienlīdzīgiem nosacījumiem piedalītos sabiedrisko lēmumu pieņemšanas un īstenošanas procesā, nodrošinot vietējo iedzīvotāju tiesību un brīvību aizsardzību, un sabiedrības intereses.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, promocijas darbā ir jāatrisina šādi uzdevumi:

1) *Analizēt* sociālās vides faktorus, kas ietekmē izmaiņas pašvaldības institūta veidošanā un tiesiskā regulējuma problēmas Lietuvas Republikā;

2) *Izvērtēt* to Lietuvas Republikas pašvaldību tiesību aktu efektivitāti, kas regulē pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesības uz vienlīdzīgiem noteikumiem līdzdarboties ar pašvaldības domes vairākumu sabiedrisko lietu pārvaldībā;

3) *Izpētīt* pašvaldību subjektu juridisko statusu un vietu valsts pārvaldes institucionālās struktūras sistēmā, tai skaitā pašvaldību attiecības ar centrālo izpildvaru un to pašu pašvaldību institūciju mijiedarbību;

4) Pamatojoties uz empīriskā pētījuma datiem, lai *noteiktu* (identificētu) tiesiskā regulējuma nepilnības un/vai tiesisko nenoteiktību, kas ierobežo pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību īstenošanas un aizsardzības iespējas un rada pārbaužu un līdzsvara sistēmas nenoteiktību starp vairākumu, un pašvaldību padomju mazākumu Lietuvas Republikas pašvaldībās.

5) *Izstrādāt uz pētījumiem balstītus risinājumus* un ar šiem analizētajiem jautājumiem par pašvaldību padomes mazākuma tiesību labāku aizsardzību Lietuvas likumdevējam, lai pilnveidotu nacionālo likumdošanas mehānismu.

Nemot vērā promocijas darba tēmu, mērķus un uzdevumus, tika izvēlētas gan empīriskās, gan teorētiskās **pētījuma metodes**:

Dokumentu analīzes metode ir uz pētāmā fenomena normatīvo saturu vērsts pētījuma posms, lai izvērtētu nacionālās pašvaldību tiesību institūta darbības problemātiku, kas rada priekšnoteikumus, kas ierobežo mazākuma (opozīcijas) tiesību pareizu īstenošanu un to tiesisko aizsardzību. Šīs metodes pielietošana palīdzēja labāk izprast pētāmā objekta saturu sociālo procesu kontekstā, kas saistīti ar pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) pilnvaru objektīvu īstenošanu. Šī metode ir izmantota, lai vāktu un pētītu informācijas avotus, piemēram, valsts tiesību aktus, Eiropas Savienības un starptautiskos tiesību aktus, Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas nolēmumus, aktuālo tiesu praksi, saistītos pētījumus, oficiālo statistiku u.c.

Analītiskā pētījuma datu apstiprināto rezultātu un to bāzu (interpretācija, prognozēšana, praktiski ieteikumi) iegūšanai tika izmantota *sistemātiska, salīdzinoša un loģiskā analīze*. Analīzes metožu kompleksais pielietojums ļāva pētīt pašvaldību tiesību normu sinerģiju un

nacionālo un starptautisko tiesu praksi, šo normu piemērošanā pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzības nodrošināšanas aspektā. Pētījuma objekta parādību pretnostatīšana, elementu saistība un pakāpeniski padziļinātā analīze un sintēze, sistematizējot iegūtos pētījuma datus, izvērtējot un salīdzinot tos savā starpā, atklāja pētāmo objektu vienveidības, atšķirības, identitātes un vienlīdzības attiecības problēmas.

Pētījuma objekta specifika lika izvēlēties arī kvalitatīvas izpētes metodes, jo darbā formulētās problēmas risināšanai nepieciešama daudzu mainīgo lielumu analīze, un daļu no tiem ir grūti identificēt ar teorētiskiem līdzekļiem vien. Lai empīriskais pētījums nekļūtu tikai par datu vākšanas rīku, bet reāli kalpotu pašvaldību pārvaldības regulējošo procesu pilnveidošanai, promocijas darba otrā nodaļa tika izvēlēta, apvienojot kvantitatīvās metodoloģijas un kvalitatīvās pieejas elementus. Analizējot Lietuvas pašvaldību tiesiskā regulējuma problemātiskos aspektus, kas saistīti ar pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību realizēšanu, kas paredzētas Lietuvas Republikas likumā par vietējo pašvaldību un citos tiesību aktos, izmantota arī *intervijas metode*, kas tiecās pēc iespējas precīzāk identificēt politiskā mazākuma (opozīcijas) tiesību īstenošanas problēmas visā Lietuvas pašvaldībā. Tieši *intervijas metode* ir izvēlēta, lai nodrošinātu pētnieka un respondenta mijiedarbību, kas ļauj iegūt pēc iespējas plašāku un padziļinātāku informāciju praktisko problēmu identificēšanā un arī apkopot detalizētus datus, kas nepieciešami identificēto problēmu risināšanai.

Novērošanas metode tika sistemātiski pielietota kā primārās informācijas vākšanas metode, kas mijiedarbībā ar citām pētniecības metodēm palīdzēja labāk izprast un fiksēt parādības, kas saistītas ar mazākuma (opozīcijas) tiesību īstenošanas praktiskajiem un teorētiskajiem aspektiem pašvaldību domē. Jāpiebilst, ka promocijas darba autoram ir uzkrāta ilggadēja praktiskā pieredze Lietuvas Republikas pašvaldību tiesiskā regulējuma jomā, kopš 2011. gada līdz pat šai dienai viņš ir ievēlēts par pašvaldības domes deputātu trīs termiņus pēc kārtas. Savākto un analizēto pētījuma datu apkopošanai un secinājumu un ieteikumu formulēšanai izmantota *vispārināšanas metode*.

Hipotēze: Promocijas darbā izvēlēts formulēt *mērķtiecīgu*⁴⁰ hipotēzi, kuras mērķis ir pierādīt, ka pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzība tiks efektīvi nodrošināta, vispusīgi pilnveidojot republikā esošo pašvaldību tiesību institūtu. Lietuvā tiks novērsti arī autokrātiskās pārvaldības procesi un izveidots efektīvs “pārbaudes un līdzsvara” mehānisms Lietuvas pašvaldību līmenī.

⁴⁰ Charles, C. M. (1998) Introduction to Educational Research. Third Edition. *Alma littera*, p. 1-416. (ISBN-0-8013-1872-6); Kardelis, K. (2002). The module summary is prepared according to the textbook: Research methodology and methods. 2nd revised and supplemented edition, p. 18. Retrieved 04.04.2020 from: <https://verslas09.files.wordpress.com/2010/01/mtp.pdf>.

Pētījuma rezultātu aprobācija. Promocijas darbā izklāstītie galvenie apgalvojumi, teorētiskie secinājumi un praktiskie ieteikumi publicēti piecos recenzētos zinātniskos rakstos, bet promocijas darba pētījuma rezultāti prezentēti sešās zinātniski praktiskās konferencēs. Tāpat promocijas darba autors publicējis rakstus par promocijas darba tēmu lielākajos Lietuvas mediju portālos, kā referents piedalījies dažādās preses konferencēs, tostarp Lietuvas Republikas Saeimā. Tālāk ir sniegts detalizēts saraksts ar atsaucēm uz avotiem.

Ar promocijas darbu saistīto zinātnisko publikāciju saraksts:

1. Kaklys, K. (2021). *Approbation of the Results Obtained During the Interview: Research of Possibilities for Exercising the Rights of Political Oppositions in Lithuanian Self-Government* // *Socrates*, 3 (21), p. 127-138. Indexed in the Erih + database. Doi: [10.25143/socr.21.2021.3.127-138](https://doi.org/10.25143/socr.21.2021.3.127-138).
2. Kaklys, K. (2021). *Problematic Aspects of Lithuanian Legal Regulation of Impeachment Procedure to a Member of Local Municipal Council* // *Acta Prosperitatis*, 12, p. 72-91, ISSN 1691-6077, Turība University Press, Latvia. Doi: [10.37804/1691-6077-2021-12-24-37](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2021-12-24-37).
3. Kaklys, K. (2020). *Search for Checks and balances System at Local - Government Level of the Republic of Lithuania* // *Insights*, pp. 210-217, ISSN 2669-0330 (online), Utena University Press, Lithuania. Reference: https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/Visuomenei/%c4%ae%c5%bevalgus/2020-Nr1/20%20K.%20Kaklys_SEARCH%20FOR%20CHECKS%20AND%20BALANCES%20SYSTEM%20AT%20THE%20LOCAL%e2%80%93%20GOVERNMENT%20LEVEL%20OF%20THE%20REPUBLIC%20OF%20LITHUANIA.pdf.
4. Kaklys, K. (2020). *Analysis of Lithuanian Regional Democracy According to the Articles of European Charter of Local Self-Government* // *Acta Prosperitatis*, 11, p. 72-91, ISSN 1691-6077. Turība University Press, Latvia. Doi: [10.37804/1691-6077-2020-11-72-91](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2020-11-72-91).
5. Kaklys, K. (2019). *The Problematicity of Legal Regulations of Local Self - Governance in the Republic of Lithuania in the Context of Ensuring Minority Rights and Democracy* // *Social Research*, 42 (1), p. 41-49, ISSN 2351-6712 (online). Vilnius University Press, Lithuania. Indexed in the Erih + database. Doi: [10.21277/st.v42i1.263](https://doi.org/10.21277/st.v42i1.263).

Ar promocijas darbu saistīto zinātnisko rakstu saraksts:

1. 2021. gada 13. maijs - Piedalījies Starptautiskajā zinātniskajā konferencē *Relevant issues of environment management 2021* organizēja Kauņas Mežsaimniecības un vides inženierzinātņu universitāte un prezentēja zinātnisko ziņojumu par tēmu: *Legislative Solutions for Ensuring Political Minority Rights at Local - Self Government of Lithuania*. Sertifikāta reģistrācijas Nr. IC-5 87.

2. 2021. gada 29. aprīlis - Piedalījies Starptautiskajā konferencē *Problems and Challenges of Contemporary Law in the Context of International Law 2021* organizēja Kazimieras Simonavičius Universitāte un iepazīstināja ar zinātnisko ziņojumu par tēmu: *Problems of Realization of the Rights of Political Minorities (Oppositions) in the Municipal Councils of the Republic of Lithuania*. Sertifikāta reģistrācijas Nr. TF-223002434.
3. 2021. gada 22. aprīlis - Piedalījies XXII Starptautiskajā zinātniskajā konferencē *Artificial intelligence and green thinking* organizēja Biznesa augstskola Turība un prezentēja zinātnisko ziņojumu par tēmu: *Problematic Aspects of Lithuanian Legal Regulation of Impeachment Procedure to a Member of Local Municipal Council*. Sertifikāta reģistrācijas Nr.2021-422.
4. 2020. gada 21. aprīlis - Piedalījies XXI Starptautiskajā zinātniskajā konferencē *Sustainable Economy, Latvian story* organizēja Biznesa augstskola Turība un prezentēja zinātnisko ziņojumu par tēmu: *Analysis of Lithuanian Regional Democracy According to the Articles of European Charter of Local Self-Government*. Sertifikāta reģistrācijas Nr. 2020-028.
5. 2019. gada 28. novembris - Piedalījies Starptautiskajā zinātniskajā konferencē *Circular economy for competitive Regions* organized Viļņas Universitātes Šauļu akadēmija un iepazīstināja ar zinātnisko ziņojumu par tēmu: *“Importance of Self- Government Council Minority Rights and its Impact on Municipal Governance”*. Sertifikāta reģistrācijas Nr. RP-8-670.
6. 2019. gada 16. maijs – Piedalījās *International Scientific Conference of Young Researchers* o organizēja Viļņas Universitātes Šauļu akadēmija un prezentēja zinātnisko ziņojumu par tēmu: *“Challenges for democracy in self-government”*. Zinātniskais ziņojums tika nosaukts par labāko zinātnisko ziņojumu sadaļā *“Opportunities for the public sector”* un par to tika piešķirts īpašs diploms. Sertifikāta reģistrācijas Nr.RP-8-277.

Citas aktivitātes un medijos publicētie raksti par promocijas darba tēmu:

1. Raksts par tēmu: *“Karolis Kaklys: How did the construction of Vijūnėlė manor reveal sensitive problems for the whole of Lithuania?”* tika publicēts tiešsaistes ziņu portālā - www.tiesos.lt 2020. gada 30. jūlijā. Atsauce: <http://www.tiesos.lt/index.php/tinklarastis/straipsnis/karolis-kaklys-kaip-vijuneles-dvaro-statybos-atskleide-visai-lietuvai-opias>.
2. Raksts par tēmu: *“Karolis Kaklys: Let's see that the "Polish" strengthening of self-government does not backfire”* tika publicēts tiešsaistes ziņu portālā - www.15min.lt on 2019. gada 27. augusts. Atsauce:

<https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/karolis-kaklys-ziurekime-kad-lenkiskas-savivaldos-stiprinimas-neatsisuktu-antru-galu-18-1193930>.

3. Raksts par tēmu: “*Karolis Kaklys: Is democratic self-government possible without a minority?*” tika publicēts tiešsaistes ziņu portālā - www.delfi.lt on 2nd of February, 2019. Atsauce: <https://www.delfi.lt/news/ringas/politics/karolis-kaklys-ar-imanoma-demokratiska-savivalda-be-mazumos.d?id=80216849>.
4. Raksts par tēmu: “*Karolis Kaklys: One-party system threatens to self-government*” tika publicēts tiešsaistes ziņu portālā - www.15min.lt 2015. gada 14. aprīlī. Atsauce: <https://www.15min.lt/naujiena/aktualu/nuomones/karolis-kaklys-vienpartines-sistemas-gresmes-savivaldai-18-496867>.
5. Raksts par tēmu: “*Karolis Kaklys: Druskininkai municipality is a unique example - how power can be concentrated in one hand*” tika publicēts tiešsaistes ziņu portālā - www.tiesos.lt 2013. gada 3. jūlijā. Atsauce: <http://www.tiesos.lt/index.php/tinklarastis/straipsnis/druskininkai-unikalus-pavyzdys-kaip-galima-sutelkti-valdzia-vienose-rankose>.
6. Piedalījies kā referents Preses konferencē par tēmu: “*Legal nihilism and the sunset of democracy in Druskininkai municipality*” Lietuvas Republikas Saeimā. Pasākuma datums bija 2013. gada 4. aprīlis. Atsauce: <https://sc.bns.lt/view/item/143836>.

Promocijas darba struktūru noteica izvēlētais pētījuma objekts. Promocijas darbs sastāv no četrām daļām:

- a) Ievads, kurā tiek recenzēts veiktais pētījums, tiek uzsvērta tēmas aktualitāte, aprakstītas izmantotās metodes, kā arī citi kritēriji, kas raksturo promocijas darba izpēti;
- b) Skaidrojošajā un pētījuma daļa sadalīta trīs nodaļās ar galvenajiem apgalvojumiem (starpsecinājumiem) un priekšlikumiem, kur vispusīgi detalizēti analizēts izvēlētais pētījuma objekts;
- c) Apkopoti pētījuma rezultāti, kuros sniegti secinājumi un priekšlikumi;
- d) Darba sagatavošanā izmantoto atsauču saraksts.

Trīs nodaļas veido darba skaidrojošo daļu (b daļa):

Promocijas darba pirmajai nodaļai ir teorētiski analītisks raksturs, kurā tiek analizēti vispārīgie pašvaldību jautājumi Lietuvas Republikā. Ņemot vērā zinātniskajā darbā izvirzītās pētāmās problēmas un mērķus, šīs nodaļas mērķis ir atklāt Lietuvas pašvaldību būtiskās iezīmes, pašvaldību situāciju valsts kontekstā, mijiedarbību ar valsts institūcijām, kompetenci un tiesisko vidi, kas vēlāk (promocijas darba otrajā nodaļā) palīdzēs labāk izprast un pastiprināti iedziļināties jomā, kurā darbojas pašvaldību domju politiskais mazākums.

Promocijas darba otrajai nodaļai ir praktisks, izzinošs raksturs. Šajā nodaļā ir sniegts empīrisks pētījums, kas sastāv no divām daļām: interviju pētījuma (kvalitatīvā) un dokumentālā pētījuma (kvantitatīvā). Lai pētījums nekļūtu tikai par datu vākšanas rīku, bet gan reāli kalpotu pašvaldības vadības procesu pilnveidošanai, pētījuma objekta specifika uzliek par pienākumu izvēlēties gan kvantitatīvās, gan kvalitatīvās izpētes metodes, savukārt lēmumā formulētās problēmas risinājums, darbs prasa daudzu mainīgo aspektu analīzi, no kuriem dažus ir grūti identificēt tikai ar teorētiskiem un dokumentāliem līdzekļiem. Tādējādi ar kvalitatīvās un kvantitatīvās datu analīzes palīdzību šajā nodaļā tiek mēģināts atklāt Lietuvas Republikas vietējās pašvaldības tiesiskā regulējuma specifiskākos problemātiskākos aspektus, kas saistīti ar mazākumam (opozīcijai) paredzēto tiesību īstenošanu, pašvaldības domes likumā “Par vietējo pašvaldību” un citos tiesību aktos. Var minēt, ka, lai gūtu pēc iespējas lielāku praktisko labumu no pētījuma, tika aptaujāti trīsdesmit respondenti, kuri visi ir esošie vai bijušie pašvaldību domju deputāti.

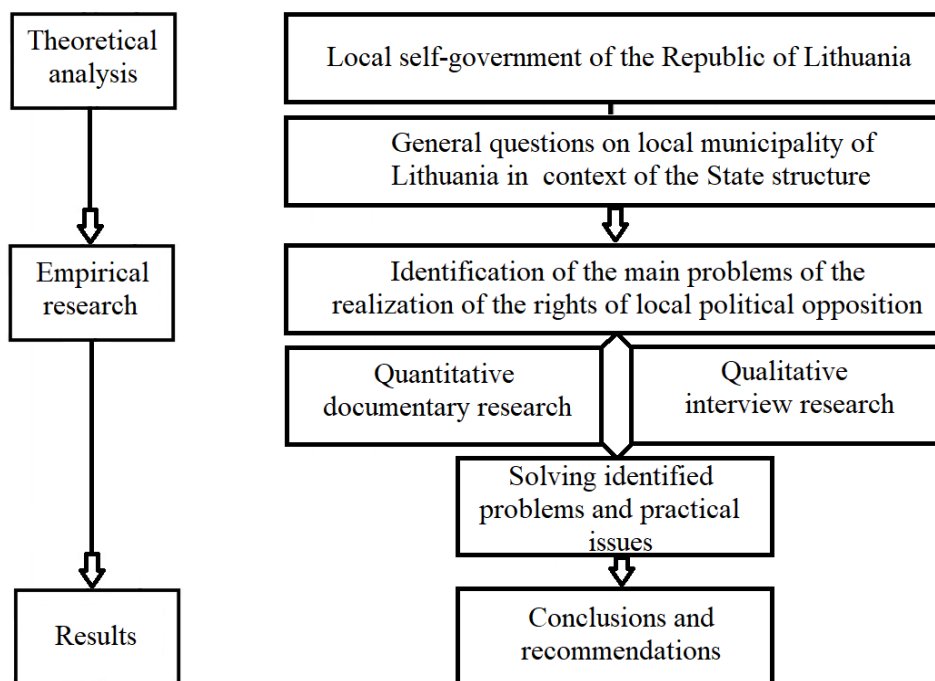
Promocijas darba trešā nodaļa ir vispārīga, stratēģiska, perspektīva un novatoriska rakstura. Šajā nodaļā apkopoti empīriskā pētījuma rezultāti, sniegti dažādu sadaļu problēmu risinājumi, konkrēti ieteikumi, kā iegūtos rezultātus pielietot valsts tiesiskā regulējuma pilnveidošanai, lai nodrošinātu vietējās politiskās partijas mazākuma tiesības, tai skaitā demokrātiskās pārvaldības modeli vietējā līmenī Lietuvas Republikas valdībā. Ņemot vērā promocijas darba otrajā nodaļā veiktā empīriskā pētījuma identificētos Lietuvas Republikas vietējās pašvaldības tiesiskā regulējuma problemātiskos aspektus, kas saistīti ar mazākumam (opozīcijai) paredzēto tiesību realizāciju un aizsardzību, Lietuvas Republikas Konstitūcijā⁴¹, Lietuvas Republikas pašvaldību likumā⁴², Lietuvas Republikas pašvaldību administratīvās uzraudzības likumā⁴³, likumā par pagaidu tiešo pārvaldību Lietuvas Republikas pašvaldībā⁴⁴, un citos Lietuvas Republika tiesību aktos – šajā nodaļā dažādās sadaļās ir sniegti inovatīvi risinājumi identificētajām problēmām. Lai empīriskā pētījuma rezultāti dotu labumu valsts tiesiskā regulējuma pilnveidošanai un maksimāli palielinātu praktisko pielietojamību, šīs nodaļas mērķis ir iesniegt likumdevējam pēc iespējas konkrētākus priekšlikumus, kas nodrošinātu valsts tiesību aktu aizsardzību pašvaldību politisko partiju mazākuma (opozīcijas) tiesības Lietuvas Republikas pašvaldību līmenī.

⁴¹ Constitution of the Republic of Lithuania, (Lietuvos Respublikos Konstitucija), Official Gazette, 30.11.1992, No. 220, 33-1014.

⁴² Law on Local Self-Government of the Republic of Lithuania, (Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas). Official Gazette, 20.07.1994 No. 55-1049.

⁴³ Law on Municipal Administrative Supervision of the Republic of Lithuania, (Lietuvos Respublikos Administracinės priežiūros įstatymas). Official Gazette, 03.06.1998, No. 51-1392.

⁴⁴ Law of the Republic of Lithuania on Temporary Direct Management in the Municipality, (Lietuvos Respublikos Tiesioginio valdymo savivaldybės teritorijoje įstatymas). Official Gazette, 12.04.1995, No. I-830.

Attēls Nr. 1⁴⁵ Promocijas darba loģiskā struktūra

Aizstāvēšanai iesniegtā darba secinājumi un priekšlikumi. Lietuvas vietējo pašvaldību institūta gan teorētiskā satura, gan praktiskās īstenošanas detalizēta analīze ir parādījusi, ka tiesiskās attiecības starp pašvaldībām ir tikai daļēji pareizi noteiktas un regulētas valsts tiesību sistēmā un nacionālo tiesību normu piemērošanā. Atsevišķās valsts pašvaldībās saglabājas formāla un nav pietiekami efektīva, lai nodrošinātu pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzību un funkcionēšanu (aktivitāti). Pašvaldību darbību regulējošie tiesību akti (likumi) paliek diezgan lakoniski, tikai daļēji detalizējot pašvaldību domju mazākuma (opozīcijas) tiesības, to apjomu un realizācijas mehānismu, kas balstās uz “pārbaudes un līdzsvara” principu, tāpēc pašvaldību domju vairākuma tiesību ļaunprātīga izmantošana pašvaldībās rada labvēlīgus apstākļus autokrātiskas pārvaldības izpausmju veidošanai.

Ņemot vērā pētījuma rezultātus, to analīzi un secinājumus, ir ieteicams pilnveidot Lietuvas vietējo pašvaldību institūta sastāvā esošo pašvaldību tiesisko attiecību regulējumu:

I.) Lietuvas Republikas vietējo pašvaldību likumā paredzētās pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību aizsardzības efektīvas īstenošanas nodrošināšana.

II.) Pilnveidot pašvaldības domes deputāta pilnvaru pirmstermiņa izbeigšanas (impēčmenta) kārtību, lai visi zvērestu lauзуšie pašvaldību domes deputāti vai pašvaldību

⁴⁵ Autora veidots

vadītāji atbildētu vienādi likuma priekšā neatkarīgi no tā, vai viņi atrodas pašvaldības domes vairākuma vai mazākuma (opozīcija) frakcijā;

III.) Pašvaldību darbības administratīvās pārraudzības racionalizēšana, balstoties uz tiesiskuma, likumības un samērīguma principiem, nevis pamatojoties uz vienošanos starp politiskajām partijām un individuālām interesēm.

I. Secinājumi un priekšlikumi par pašvaldības domes opozīcijai garantēto amatu nodrošināšanu Lietuvas Republikas vietējās pašvaldības likumā.

1. Secinājums: Tā kā Lietuvā ir sešdesmit atsevišķas administratīvās teritorijas vienības (pašvaldības) ar atšķirīgu demogrāfisko, ekonomisko un politisko situāciju, atšķirīgu pašvaldību domju darba reglamentu, pašvaldību domju sastāvu, līdz ar to tām ir atšķirīgas vietējās pārvaldības un lēmumu pieņemšanas tradīcijas. Mazākuma (opozīcijas) tiesību nepietiekama definēšana pašvaldības domē, kas nodrošina mazākuma (opozīcijas) līdzdalības iespējas pašvaldības sabiedrisko lietu kārtošā, rada vidi pašvaldību pārvaldībā autokrātisku tendenču veidošanai. Slikta kontrole pār pašvaldību domju pieņemtajiem lēmumiem un administrācijas rīcību, kā arī nepilnīgais tiesiskais regulējums rada apstākļus tādu situāciju veidošanai, kurās pastāv reāls apdraudējums demokrātiskām vērtībām un indivīda tiesību un brīvību aizsardzībai.

Lai efektīvi nodrošinātu Lietuvas Republikas pašvaldību likumā mazākumam (opozīcijai) pašvaldības domē garantēto tiesību īstenošanu un saglabātu sabiedriskās varas konstitucionālā modeļa līdzsvaru, tiek ierosināts:

1. priekšlikums: Likumdevēja prasība apstiprināt pašvaldības domes vairākuma ierosināto mazākuma (opozīcijas) kandidatūru Kontroles komitejas locekļiem vai priekšsēdētājiem ir pārmērīga no pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) tiesību nodrošināšanas. Esošā tiesiskā regulējuma robs risināms, no likuma "Par vietējo pašvaldību" novēršot nepieciešamību pēc pašvaldības domes vairākuma apstiprināšanas domes mazākuma (opozīcijas) ieceltajiem pārstāvjiem Kontroles komitejā. Lietuvas Republikas valdība, atstājot mazākuma (opozīcijas) ziņā izlemt, kurš kandidāts ir vislabākajā situācijā, lai ieņemtu likumā noteiktos amatus Kontroles komitejā, ***konkrēti***, pārformulējot likuma par vietējo pašvaldību 14. panta 3. daļu. Lietuvas Republikas noteikumus šādā redakcijā:

"Komisiju, izņemot Kontroles komiteju, priekšsēdētājus un priekšsēdētāja vietniekus pēc domes vadītāja priekšlikuma ieceļ komitejas no komitejas locekļu vidus. Kontroles komitejas priekšsēdētāju no komitejas locekļu vidus ieceļ pašvaldības domes opozīcija rakstveidā, paraksta vairāk nekā puse no visiem domes opozīcijas locekļiem un publiski izsniedz pašvaldības priekšsēdētājam. Domes sēdē uzskatāms, ka Kontroles komitejas priekšsēdētājs sācis pildīt savus pienākumus bez pašvaldības domes vairākuma papildu saskaņošanas. Ja opozīcija rakstveidā

ieceļ Kontroles komitejas priekšsēdētāju, to domes deputātu balsis, kuri ievēlēti ar vairākuma sarakstu vai sarakstiem, netiek skaitīti. Kontroles komitejas priekšsēdētāja vietnieku, pēc mēra priekšlikuma, ieceļ Pašvaldības dome no komitejas locekļu vidus. Ja domes opozīcija neieceļ Kontroles komitejas priekšsēdētāju divu mēnešu laikā no jaunievēlētās domes pirmās sēdes sasaukšanas dienas vai tieši ievēlētā mēra zvēresta nodošanas dienas, vai ieceļ amatā domes locekli, kurš neatbilst šā likuma 151.pantā noteiktajām prasībām, vai, ja nav izteikts domes iebildums, Kontroles komitejas priekšsēdētāju ieceļ pašvaldības dome no vidus pēc mēra priekšlikuma. Komitejas priekšsēdētājs pēc mēra priekšlikuma ar komisijas (izņemot Kontroles komiteju) lēmumu priekšlaicīgi zaudē pilnvaras, ja viņš neatbilst šā likuma 15¹. pantā noteiktajām prasībām. Kontroles komitejas priekšsēdētājs ar šajā punktā noteikto pamatojumu zaudē pilnvaras pirms termiņa pēc mēra priekšlikuma ar pašvaldības domes lēmumu un ja Kontroles komitejas priekšsēdētāju iecēlusi opozīcija. Pašvaldības dome, – ja viņu rakstveidā atceļ opozīcija, parakstījusi vairāk nekā puse no visiem domes locekļiem un ir iecelts par nākamās domes sēdes priekšsēdētāju. Ja pašvaldības domes opozīcija nākamajā domes sēdē rakstveidā neatceļ tās iecelto Kontroles komitejas priekšsēdētāju un neieceļ amatā citu domes locekli vai ieceļ amatā tādu domes deputātu, kurš neatbilst šā likuma 15¹.panta prasībām, lēmumu par Kontroles komitejas priekšsēdētāja pilnvaru zaudēšanu un jauna Kontroles komitejas priekšsēdētāja iecelšanu pēc mēra priekšlikuma pieņem pašvaldības dome, taču tas neatņem opozīcijai tiesības pēc tam atstādināt ar domes vadītāja priekšlikumu apstiprināto Kontroles komitejas priekšsēdētāju.”

2. Priekšlikums: Izvirzīt (ievēlēt, apstiprināt) Ētikas un korupcijas apkarošanas komisiju priekšsēdētāju kandidātus ar pašvaldības domes mazākuma (opozīcijas) rakstisku ierosinājumu, ko parakstījuši vairāk nekā puse no visiem pašvaldības mazākuma (opozīcijas) deputātiem. Dome bez papildu domes vairākuma saskaņošanas, konkrēti, izsakot Lietuvas Republikas likuma par vietējo pašvaldību 15.panta 1.daļu šādā redakcijā:

“Pašvaldības dome uz pilnvaru laiku izveido Ētikas komisiju un Pretkorupcijas komisiju. Šīs komisijas tiek veidotas, ievērojot pašvaldības domes vairākuma un mazākuma proporcionālas pārstāvības principu. Komisiju sastāvs, saglabājot pašvaldības domes vairākuma un mazākuma proporcionālas pārstāvības principu, jāmaina ne vēlāk kā 2 mēnešu laikā pēc pašvaldības domes vairākuma un mazākuma maiņas. Ētikas komisijas un Pretkorupcijas komisijas priekšsēdētāju ieceļ pašvaldības domes opozīcija no šo komisiju locekļu - domes deputātu - vidus, ko rakstveidā parakstījuši vairāk nekā puse no visiem domes opozīcijas deputātiem un publiski kalpoja par pašvaldības domes sēdes vadītāju, tad uzskatāmi, ka Ētikas komisijas un Korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētāji sāk pildīt savus pienākumus bez domes vairākuma papildu apstiprināšanas. Opozīcijai rakstveidā ieceļot Ētikas un Korupcijas apkarošanas komisiju

priekšsēdētājus, to domes deputātu balsis, kuri ievēlēti domē ar vairākuma sarakstu vai sarakstiem, netiek skaitītas. Šo komisiju priekšsēdētāja vietniekus pēc pašvaldības vadītāja priekšlikuma ieceļ pašvaldības dome no šo komisiju locekļu - pašvaldības domes deputātu vidus. Ja pašvaldības domes opozīcija neieceļ Ētikas komisijas un Pretkorupcijas komisijas priekšsēdētājus divu mēnešu laikā no pirmās jaunievēlētajās pašvaldības domes sēdes sasaukšanas dienas vai no zvēresta nodošanas dienas, tieši ievēlēts mērs vai iecelt amatā pašvaldības domes locekļus, kuri neatbilst šā likuma 15¹. pantā noteiktajām prasībām, vai, ja nav izsludināta pašvaldības domes opozīcija, Ētikas komisijas un Korupcijas apkarošanas komisijas priekšsēdētājus, komisiju ieceļ pašvaldības dome pēc pašvaldības vadītāja priekšlikuma no šīs komisijas sastāva - domes locekļiem, taču tas neatņem opozīcijai tiesības vēlāk atcelt Ētikas komisijas priekšsēdētājus un Pretkorupcijas komisija apstiprināta ar pašvaldības vadītāja priekšlikumu. Komisiju atbildīgo sekretāru pienākumus pilda pašvaldības administrācijas vadītāja iecelti ierēdņi, un šīs funkcijas ieraksta viņu amata aprakstā.”

3. Secinājums: Likums par pagaidu tiešo pārvaldību Lietuvas Republikas teritorijā 2. panta 2. daļas nenoteiktība rada priekšnosacījumus, lai pašvaldības domes vairākums varētu ļaunprātīgi izmantot vairākuma tiesības, likvidēt pašvaldības domes mazākumu (opozīcijas) no Vietējās pašvaldības likumā garantētajiem amatiem (t.i., Ētikas komisija, Korupcijas apkarošanas komisija, Kontroles komiteja) un nesāņemt par to nekādas sekas (sankcijas).

3. Priekšlikums: Noteikt tiešās pārvaldības obligātu ieviešanu Lietuvas Republikas likumā par pagaidu tiešo pārvaldību pašvaldības teritorijā un gadījumā, ja Kontroles komiteja, Ētikas komisija un/vai Pretkorupcijas komisija nav pilnībā izveidota. Lietuvas Republikas likumā “Par vietējo pašvaldību” noteiktajā termiņā un konkrēti pārformulējot likuma “Par pagaidu tiešo pārvaldību Lietuvas Republikas teritorijā” 2. panta 2. daļu šādā redakcijā:

“2. pants Tiešās pārvaldības ieviešanas pamats un ilgums pašvaldības teritorijā.

2. Tiešo pārvaldību pašvaldības teritorijā var ieviest ar Lietuvas Republikas Seima lēmumu, ja:

1) Pašvaldības domes rīcība vai bezdarbība apdraud valsts konstitucionālo kārtību vai teritorijas vienotību;

2) Pašvaldības dome likumā Par pašvaldību noteiktajā laikā neieceļ pašvaldības vadītāja vietnieku(-us), pašvaldības administrācijas direktoru, pašvaldības administrācijas direktora vietnieku(-us) vai pilnībā neveido Kontroles komiteju, Ētikas vai Pretkorupcijas komisijas;

3) 6 mēnešus pēc kārtas nav notikta neviena pašvaldības domes sēde;

4) Lietuvas Republikas Centrālā vēlēšanu komisija pašvaldības domes pārvēlēšanu rezultātus atzina par spēkā neesošiem;

5) Pašvaldības dome nevar īstenot savas pilnvaras apstākļu dēļ, kas saistīti ar izņēmuma stāvokļa vai karastāvokļa ieviešanu pašvaldības teritorijā;

6) Pašvaldības administrācijas direktors nepilda Lietuvas Republikas militārā statusa likumā noteiktās funkcijas vai veic tās neatkarīgi no bruņoto spēku un pašvaldības domes vajadzībām, saņemot ierosinājumu atbrīvot no amata pašvaldības administrācijas direktoru no noteiktajiem subjektiem likumā par kara stāvokli, neatbrīvo viņu.”

II. Secinājumi un priekšlikumi par grozījumiem pašvaldības domes deputāta pilnvaru termiņā pirms termiņa (impīčmenta institūts).

4. Secinājums: Pašvaldības padomes deputāta vai vadītāja mandāta atņemšanas institūts (impīčmenta institūts) nav tieši nostiprināts Lietuvas konstitūcijā, tāpēc vietējiem politiķiem, kuri ir lauzuši zvērestu, konstitucionālā atbildība nedraud un pēc tam nav negatīvu seku, lai atkal kandidēt uz ievēlētajiem amatiem, kas acīmredzot būtiski ietekmē zvēresta laušanas novēršanu.

4. Tātad, konkrēts priekšlikums grozīt Lietuvas Republikas Konstitūcijas X sadaļu (Vietējā pašpārvalde un pārvalde), pievienojot jaunu pantu, ka “Rupja Konstitūcijas pārkāpuma vai zvēresta laušanas gadījumā, ko izdarījis pašvaldības deputāts dome un/vai mērs, kā arī, ja kļūst skaidrs, ka persona izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, likumā noteiktajā kārtībā uzsāk impīčmenta procedūru”.

5. Secinājums: vietējās pašvaldības domes deputāta (vai vadītāja) mandāta zaudēšanas procedūra Lietuvā ir ļoti vāji reglamentēta Likumā par vietējo pašvaldību; atsevišķos gadījumos tas ir pat antikonstitucionāls, kad vietējās pašvaldības domes lēmums tiek nostādīts augstāk par Augstākās administratīvās tiesas slēdzienu.

5. Priekšlikums: Lietuvas Augstākās administratīvās tiesas slēdzienu (lēmumu) apstiprināšanu pašvaldības domē vajadzētu atteikt, jo tā ir acīmredzami pārmērīga prasība, kas samazina tiesu lēmumu izpildes pilnvaras, pārsniedz pašvaldības padomes kompetenci un visbeidzot ir pretrunā ar konstitucionālās varas dalīšanas principiem. Turklāt tas rada apstākļus politiskai ietekmei, lai izvairītos no atbildības par rupju zvēresta laušanu. Līdz ar to **konkrētais priekšlikums** grozīt Lietuvas Republikas pašvaldību likuma 25. panta 3. daļu, izsakot to šādā redakcijā:

“Pašvaldības domes deputāts zaudē pilnvaras pirms termiņa šajā likumā noteiktajā kārtībā, ja Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa iesniedz atzinumu, ka pašvaldības domes deputāts un/vai tās vadītājs ir lauzis zvērestu un/vai neīsteno šajā vai citos likumos noteiktās pilnvaras.”

6. Secinājums: Ir grūti un dažkārt pat neiespējami uzsākt impīčmenta procedūru vairākam piederošam pašvaldības domes deputātam (vai vadītājam), kurš lauzis zvērestu.

Praktiskās iespējas, lai pabeigtu impīčmentu pašvaldības domes vairākuma politiķim, ir ļoti sarežģītas, un iespējas to izdarīt ir tikai teorētiskas.

6. Priekšlikums: Lai nodrošinātu visu domes deputātu vienlīdzīgu atbildību par zvēresta laušanu, nepieciešams izveidot īpašu tiesību normu (mehānismu) pašvaldības domes mazākuma impīčmenta procesa uzsākšanai pret pašvaldības domes vairākumu. Tātad **konkrētais ierosinājums** grozīt Lietuvas Republikas pašvaldību likuma 25.-1.pantu, pārformulējot to šādi:

“1. Kārtību, kādā pašvaldības domes deputātam vai pašvaldības domes deputātam ar pašvaldības domes lēmumu tiek atņemtas pilnvaras, pašvaldības padomes locekļiem vai domes deputātam piemēro dome – tā vadītājs par savu Satversmei un likumiem pretējo rīcību, ko veikusi kā pašvaldības domes deputāts vai pašvaldības domes vadītājs, lai atrisinātu šo personu atbildības jautājumu.

2. Vismaz 1/3 no pašvaldības domes locekļiem vai pašvaldības domes opozīcijas, ko rakstveidā parakstījuši vismaz puse no visiem pašvaldības domes opozīcijas deputātiem, ir tiesības iesniegt domei ierosinājumu par pašvaldības domes deputāta pilnvaru atņemšanas kārtību.

3. Pašvaldības domes deputātu vai domes deputāta - vadītāja pilnvaru atņemšanas kārtības iesniegšana iespējama, ja pastāv vismaz viens no šādiem pamatiem:

- 1) Viņš lauza zvērestu;
- 2) Viņš neizmanto pilnvaras, ko viņam piešķir šis vai citi likumi.

4. Iesniegums par pašvaldības domes deputāta vai domes deputāta - vadītāja pilnvaru atņemšanas procedūras uzsākšanu ir noformējams rakstveidā un jāparaksta visām personām, kuras veido vismaz 1/3 no deputātu grupas. Vai ar pašvaldības domes iebilduma vēstuli, ko parakstījusi vismaz puse no visiem domes opozīcijas locekļiem. Iesniegums jāiesniedz pašvaldības domē ne vēlāk kā viena mēneša laikā no dienas, kad noskaidrojies vismaz viens no šā panta trešajā daļā norādītajiem pamatiem.

5. Iesniegumā par domes deputāta vai domes deputāta – vadītāja – pilnvaru atņemšanas procedūras uzsākšanu norāda konkrēto personu, ierosinājumus uzsākt procedūru balstoties uz vismaz vienu no 3. daļā norādītajiem pamatiem, punktu, argumentus, pierādījumus un avotus, kas atbalsta šos priekšlikumus.

6. Pēc iesnieguma saņemšanas uzsākt pašvaldības domes deputāta vai domes deputāta - vadītāja, pašvaldības domes - pilnvaru atņemšanas procedūru nākamajā domes sēdē, bet ne vēlāk kā viena mēneša laikā no iesnieguma saņemšanas dienas, pieņem **motivētu** lēmumu izveidot komisiju iesniegto faktu izmeklēšanai un nosaka termiņu, līdz kuram komisijai jāiesniedz slēdziens. Komisijā saskaņā ar proporcionalitātes principu ir visu politisko grupu pārstāvji.

Komisijas sastāvā ir vienāds skaits deleģēto pārstāvju no visām pašvaldības domes deputātu frakcijām un domes deputātu grupām, ja to sastāvā ir vismaz trīs domes deputāti.

Ja pašvaldības domes vairākums atsakās pieņemt lēmumu izveidot komisiju iesniegto faktu izmeklēšanai, tad šādam lēmumam jābūt motivētam un to var pārsūdzēt tieši Lietuvas Augstākajā administratīvajā tiesā. Sūdzību tiesā var iesniegt Lietuvas Republikas valdības pārstāvis un pašvaldības domes deputāts(-i), kas tiesai jāizskata ne vēlāk kā desmit darbadienu laikā.

7. Pašvaldības dome, izskatot komisijas iesniegto slēdzienu, pieņem vienu no šādiem lēmumiem:

1) Vērsties Lietuvas Augstākajā administratīvajā tiesā ar lūgumu iesniegt slēdzienu par to, vai pašvaldības domes deputāts vai pašvaldības domes deputāts - vadītājs, lauzis zvērestu un/vai nav izmantojis šajā un citos likumos noteiktās pilnvaras;

2) Nav pamata piemērot pašvaldības domes deputāta vai domes deputāta — vadītāja — pilnvaru atņemšanas kārtību.

7.1. Ja komisija secina, ka pašvaldības domes deputāts vai domes deputāts - vadītājs, ir lauzis zvērestu un/vai nav izmantojis šajā un citos likumos noteiktās (pieteikumā norādītās) pilnvaras, tad domes spriedums nav nepieciešams, un komisijai pašai jāvēršas tieši Lietuvas Augstākajā administratīvajā tiesā, iesniedzot šai tiesai lūgumu ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā no dienas, kad noskaidrojies vismaz viens no minētajiem pamatiem panta 3. daļā un ieceļot komisijas locekli(-us), kas pārstāv komisiju tiesā.

8. Pašvaldības dome, pieņēmusi lēmumu vērsties Lietuvas Augstākajā administratīvajā tiesā, iesniedz šajā tiesā lūgumu ne vēlāk kā 6 mēnešu laikā no dienas, kad noskaidrots vismaz viens no šā panta trešajā daļā norādītajiem pamatiem un ieceļ amatā biedru(-us), kurš(-i) pārstāvēs pašvaldības domi tiesā šī pieteikuma izskatīšanā.

9. Ja Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa secina, ka pašvaldības padomes loceklis vai pašvaldības padomes loceklis - vadītājs nav lauzis zvērestu un/vai pienācīgi izmantojis šajā un citos likumos paredzētās pilnvaras, tiek noteikta kārtība, kādā pašvaldības padomes loceklis vai pašvaldības padomes loceklis - vadītājs nav lauzis zvērestu un/vai pienācīgi izmantojis šajā un citos likumos paredzētās pilnvaras, pašvaldības domes deputāta vai domes deputāta pilnvaru atņemšanas kārtībā – pašvaldības padomes loceklis un vai tā vadītājs, tiek atlaists.

10. Ja Lietuvas Augstākā administratīvā tiesa secina, ka pašvaldības padomes loceklis vai pašvaldības padomes loceklis - vadītājs ir lauzis zvērestu un/vai nav izmantojis šajā un citos likumos paredzētās pilnvaras, tad pašvaldības padomes loceklis pašvaldības dome vai pašvaldības padomes loceklis - tiek uzskatīts, ka pašvaldības vadītājs ir zaudējis savas pilnvaras.”

III. Secinājumi un priekšlikumi par Lietuvas Republikas pašvaldību administratīvās uzraudzības pilnveidošanu

7. Secinājums: Sakarā ar pirmspolitisko selektivitāti un nepilnībām pašvaldību darbību regulējošajos tiesību aktos, pašvaldību darbības administratīvā uzraudzība Lietuvā tiek īstenota atšķirīgi, kā rezultātā nereti tiek ignorēti tiesiskuma, demokrātijas un cilvēktiesību un valsts cieņas principi, un konkrēti: dažās pašvaldībās veidojas praktiskas situācijas, kad pašvaldības izdotie nolikumi rada tādu tiesisko regulējumu, kas ir pretrunā ar Lietuvas likumiem.

7. Priekšlikums: Lai nodrošinātu objektīvu un tiesisku pašvaldību darbības administratīvo uzraudzību, ir lietderīgi paredzēt aktīvu, nevis pasīvu Lietuvas Republikas valdības pārstāvja lomā darbību atbilstības uzraudzību. Pašvaldību ar Satversmē nostiprinātajiem vietējās pašvaldības noteikumiem un konstitucionālo varas sadales segmentu. Tāpat mainīt Lietuvas Republikas valdības pārstāvja iecelšanas kārtību, nosakot, ka valdības pārstāvjus iecel publiska konkursa kārtībā, nevis uz politiskās uzticības pamata, līdz ar to **konkrētais ierosinājums** grozīt Lietuvas Republikas pašvaldību administratīvās uzraudzības likuma 2., 4. un 10. pantu, pārformulējot tos šādi:

“2. pants. Valdības pārstāvji

1. Valdības pārstāvis ir publiska konkursa kārtībā iecelta nepolitiska valsts amatpersona, kas veic pašvaldību darbības administratīvo uzraudzību, tas ir, uzrauga, vai pašvaldības ievēro Satversmi un likumus vai izpilda valdības lēmumus.

2. Valdības pārstāvis darbojas valdības vārdā un ir tās pakļautībā.

3. Pēc Lietuvas Republikas premjerministra ieteikuma valdības pārstāvi var aizstāt cits valdības iecelts valdības pārstāvis vai ieņemt valdības pārstāvja amatu, ja valdības pārstāvis nav iecelts.

4. pants. Valdības pārstāvju iecelšana

Valdība rīko publisku konkursu, lai aizpildītu piecas valdības pārstāvja vietas, katrā pa vienam valdības pārstāvim:

1) Viļņas un Alītas novadā;

2) Kauņas un Marijampoles novadā;

3) Panevėžas un Utenas novadā;

4) Klaipēdas un Taurages novadā;

5) Šauļu un Telšu novadā.

10. pants. Valdības pārstāvja pilnvaru izbeigšana

1. Valdības pārstāvja pilnvaras beidzas, kad:
 - 1) Beidzas pilnvaru termiņš;
 - 2) Viņš atkāpjas no amata;
 - 3) Pārstāvis tiek notiesāts;
 - 4) Viņš nomirst;
 - 5) Viņš nopietni pārkāpj savus pienākumus. Lietuvas Republikas Darba kodeksu *mutatis mutandis* piemēro, nosakot, vai ir izdarīts nopietns darba pienākumu pārkāpums.
 - 6) Viņš neatbilst šā likuma 3. panta pirmajā daļā noteiktajām prasībām vai neatbilst 5.panta pirmajā daļā minētajiem ierobežojumiem, vai neatbilst 6. panta 3. daļā noteiktajām prasībām;
 - ~~7) Viņš zaudē valdības uzticību.~~
2. Šā panta pirmajā daļā noteiktajos gadījumos, izņemot šā panta pirmās daļas 4.punktu, lēmumu par valdības pārstāvja atbrīvošanu no amata pieņem valdība pēc Ministru prezidenta priekšlikuma.
3. Ar valdības pārstāvja piekrišanu šā panta pirmās daļas 1. un 2. punktā noteiktajos gadījumos valdības pārstāvis ieņem amatu līdz jauna valdības pārstāvja iecelšanai, bet ne ilgāk kā 3 mēnešus.

Galvenie promocijas darbā izmantotie zinātniskie literatūras avoti:

1. Andriekienė - Pūraitė, D. (2019). Objects and subjects of the powers of Constitutional court to give conclusions: Problem of legal regulation and the possibilities of their solution. *The Law Institute of Lithuania*. (ISBN 978-9986-704-62-1).
2. Andriekienė - Pūraitė, D. (2019). Powers of the Constitutional Court to Interpret its Formerly Adopted Ruling, Conclusion or Decision: Problems of Legal Regulation and Possibilities for their Improvement. *The Law*, No. 1100, p. 92-111. Doi: [10.15388/Teise.2019.111.5](https://doi.org/10.15388/Teise.2019.111.5).
3. Astrauskas, A. (2014). Local Self-Government in Lithuania in 1990-2013: Changes of the Competence of Municipalities. *Public Policy and administration*, Vol. 13, No. 2, p. 187-208. Doi: <https://doi.org/10.13165/VPA-14-13-2-01>.
4. Astrauskas, A. (2014). Who Is Granted the Right to Self-Government in Lithuania and who Implements This Right and how?. *Public Policy and administration*, Vol. 13, No 4, p. 671-689. Doi: [10.13165/VPA-14-13-4-10](https://doi.org/10.13165/VPA-14-13-4-10).
5. Astrauskas, A. (2011). Development of the Local Government in Lithuania from 1990 to 2010. *Public Policy and Administration*, Vol. 10, No. 2, p. 283-298. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

6. Astrauskas, A. (2004). Search for the Optimal Model of the Municipal Institutional Structure. *Public Policy and Administration*, Vol. 1, No. 8, p. 9-24. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
7. Babbie, E. R. (2007). *The Practice of Social Research* (11th ed.). Belmont, CA: Thomson Wadsworth.
8. Bacevicius, V. (2008). Impeachment in the context of Constitutional responsibility: Problem aspects. *Jurisprudence*, Vol. 111, No. 9, p. 94-104. (ISSN 1392-6195).
9. Bailey, C. A. (2007). *A Guide to qualitative field research* (2nd ed.). Thousand Oaks (Calif.): Sage Publications. Doi: <http://dx.doi.org/10.4135/9781412983204>.
10. Bakaveckas, A. (2005). The problems of Development of legal base of local self-government. *Public policy and administration*, No. 12 (109), p. 104-110. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
11. Bakaveckas, A. (2004). Administrative Supervision of Municipalities: Development, Legal Regulation and Problems. *Jurisprudence*, No. 57 (49), p. 24-33. (ISSN 1392-6195).
12. Beinoravičius, D. (2007). Obstacles to democracy and the possibilities of overcoming them. *Jurisprudence*, No. 10 (100), p. 7-14. (ISSN 1392-6195).
13. Booth, P. (2015). Federal Britain. The case for Decentralisation. The Institute of Economic Affairs. (ISBN 978-0255-36714-1). Retrieved 04.04.2021 from: <https://iea.org.uk/wp-content/uploads/2016/07/Booth-Federal-Britain-Interactive.pdf>.
14. Bučaitė - Vilké, J. Žilys, A. (2016). Two Different Visions of Local Democracy? Representation of Interests, Leadership and Citizens' Participation in Self-Governance. *Culture and society: journal of social research*, No. 7 (1), p. 93-112. (ISSN online 2335-8777). Doi: <https://doi.org/10.7220/2335-8777.7.1.5>.
15. Buškevičiūtė, J., Raipa, A. (2011). Decisions in the Evolution of Contemporary Public Governance. *Public Policy and administration*, Vol. 10, No. 1, p. 17-26. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
16. Burbulytė - Tsiskarishvili, G., Dvorak, J., Žernytė, A. (2018). Changes of Local Functions and Local Powers in Lithuania 1994–2016. *Public policy and administration*, Vol. 17, No. 3/2018, p. 399-420. Doi: <https://doi.org/10.5755/j01.ppa.17.3.21955>.
17. Charles, C. M. (1998). Introduction to Educational Research. Third Edition. *Alma littera*, p. 1-416. (ISBN-0-8013-1872-6).
18. Cohen, L., Manion L., Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. (5rd edition), London: Routledge. (ISBN 0-415-19541-1). Doi: <https://doi.org/10.4324/9780203224342>.
19. Collective of authors (2017). Constitutional law of the Republic of Lithuania. *Constitutional law*, Mykolas Romeris university press, Vilnius. (ISBN online 978-9955-30-260-5 / ISBN

print 978-9955-30-261-2). Retrieved 04.10.2020 from:
<https://www.registrucentras.lt/bylos/dokumentai/literatura/Lietuvos%20konstitucin%C4%97%20teis%C4%97.pdf>.

20. Čiupaila, R. (2010). Local self-government and municipalities in Lithuania from 1990 to 2010. Conference "*Local Self-Government and Communities in Lithuania*", Vilnius, p. 8-18.
21. Čiupaila, R. (2011). Possible inconsistencies between the legal acts of the Republic of Lithuania and the policy pursued by state institutions with the requirements of the European Charter of Local Self-Government. *Association of Lithuanian Municipalities*, Study – Vilnius, p. 10.
22. Davulis, T. (2009). Analysis of a situation on local taxes in Lithuania. *Intellectual Economics*, No. 1 (5), p. 21-29. (ISSN 1822-8038).
23. Daujotas, R. (2015). International Investment Law and Arbitration. *Eugrimas*, Monograph – Vilnius, p. 1-454. (ISBN 978-609-437-296-4).
24. Dillinger, W., Fay, M. (1999). From Centralized to Decentralized Governance. *Issues for the New Millennium. Finance & Development*, this article is based on Chapter 5 of the World Bank's World Development Report: 1999/2000: Entering the 21st Century (New York: Oxford University Press for the World Bank).
25. European Charter of Local Self-Government. Strasbourg, 1985, No. 122 // Official Gazette. 1999, No.82-2418.
26. Garcia, V. A., EIPA. (2012). Study on the division of powers between the European Union, the Members States and Regional and Local Authorities. *European Union Committee of the human rights*, p. 1-1316. (ISBN: 978-92-895-0650-2). Doi: [10.2863/64684](https://doi.org/10.2863/64684).
27. Gelmanienė, L., Jungaitytė, A. (2020). The administrative disputes commission: Development and perspectives. *Public security and public order*, No. 25, p. 151-171. Doi: [10.13165/PSPO-20-25-10](https://doi.org/10.13165/PSPO-20-25-10).
28. Grigienė, K. (2011). Constitutional frameworks for regional self-government in Lithuania and central and eastern Europe: Do the reforms of the regions determine the need of constitutional amendments?. *Societal studies*, No. 3 (4), p. 1479-1496. (ISSN online 2029–2244 / ISSN print 2029–2236).
29. Griškevič, L. (2008). Theory of separation of powers by J. Madison. *The Law*, No. 66 (2), p. 154-161. (ISSN 1392–1274).
30. Gomm, R. (2008). Social research methodology: a critical introduction. Second edition. *Basingstoke*, New York: Palgrave Macmillan. P. 185. (ISBN-13: 978-0-230-22475-9).
31. Gudelis, D. (2007). Municipal activity measurement models and their implementation possibilities in Lithuania: doctoral dissertation. Mykolas Romeris university, Vilnius.

32. Jasaitis, J. (2014). Strategic Management of the Countryside Areas. Methodological publication for municipal employees. *BMK Publishers*, Šiauliai University. p. 1-80. (ISBN 978-609-468-005-2).
33. Jarašiūnas, E. (2001). Separation of powers - a principle of the organization and operation of a democratic state. *Lithuanian Constitutional Law*, Publishing Center of the Lithuanian University of Law, Vilnius.
34. Jordan, P. and Popescu, C. (2002). The Europe of the Regions: Strategies and Perspectives in the View of the Forthcoming Enlargement of the European Union (Part II on Bulgaria, Latvia, Lithuania, Malta, Romania, Slovakia and Turkey). Study on behalf of the Committee of the Regions of the European Union.
35. Kavaliauskas, P. (1998). Local self-government and territorial governance of the state: mystification and realities. Creation and development of modern self-government in the Baltic States. Scientific conference, Šiauliai, p. 91.
36. Kaklys, K. (2021). Approbation of the results obtained during the interview: Research of Possibilities for Exercising the Rights of Political Oppositions in Lithuanian Self-Government. *Socrates*, No. 3 (21), p. 127-138. Doi: [10.25143/socr.21.2021.3.127-138](https://doi.org/10.25143/socr.21.2021.3.127-138).
37. Kaklys, K. (2021). Problematic Aspects of Lithuanian Legal Regulation of Impeachment Procedure to a Member of Local Municipal Council. *Acta Prosperitatis*, No. 12, p. 72-91. (ISSN 1691-6077). Doi: [10.37804/1691-6077-2021-12-24-37](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2021-12-24-37).
38. Kaklys, K. (2020). Search for Checks and balances System at Local - Government Level of the Republic of Lithuania. *Insights*, p. 210-217. (ISSN 2669-0330).
39. Kaklys, K. (2020). Analysis of Lithuanian Regional Democracy According to the Articles of European Charter of Local Self-Government. *Acta Prosperitatis*, No. 11, p. 72-91. (ISSN 1691-6077). Doi: [10.37804/1691-6077-2020-11-72-91](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2020-11-72-91).
40. Kaklys, K. (2019). The problematycity of legal regulations of Local Self - Governance in the Republic of Lithuania in the Context of Ensuring Minority Rights and Democracy. *Social Research*, No. 42 (1), p. 41-49. (ISSN 2351-6712). Doi: [10.21277/st.v42i1.263](https://doi.org/10.21277/st.v42i1.263).
41. Kalesnykas, R. (2020). The development of anti-corruption environment in Lithuanian public sector: best practice and experience. *Acta Prosperitatis*, No. 11, p. 92-116. Doi: [10.37804/1691-6077-2020-11-92-115](https://doi.org/10.37804/1691-6077-2020-11-92-115).
42. Kardelis, K. (2017). Research methodology and methods. *Science and Encyclopedia Publishing Center*, p. 1-488. (ISBN or code 9785420017715).
43. Kekic, L. (2007). The Economist Intelligence Units index of democracy. *The Economist*, p. 1-8. Retrieved 06.06.2019 from: https://www.economist.com/media/pdf/democracy_index_2007_v3.pdf.

44. Keinys, St. and others. (2000), Dictionary of the current Lithuanian language. Fourth edition. *Institute of Science and Encyclopedia Publishing*, Vilnius, p. 1-967. (ISBN: 5420012421).
45. Kondratienė, V. (2011). The principle of subsidiarity and its application to public administration and local Government: doctoral dissertation. Mykolas Romeris university, Vilnius.
46. Kondratienė, V. (2008). The mechanism of legal adjustment of the system of local self-governance. *Jurisprudence*, No. 3 (105), p. 60-66. (ISSN 1392-6195).
47. Kosmačaitė, V. (2017). Constitutional bases of systems of state authorities and state institutions. *Constitutional law*, Mykolas Romeris university press, Vilnius, p. 673-704. (ISBN online 978-9955-30-2605 / ISBN print 978-9955-30-261-2).
48. Krathwohl, D. (1993). *Methods of Educational and Social Science Research: An Integrated Approach*. Longman/Addison Wesley Longman, New York.
49. Kulakauskas, A. (2010). Local communities are the basis of territorial self-government. Scientific Conference "Local Self-Government and Communities in Lithuania", Vilnius: Mykolas Romeris university, p. 26-32. Available: <https://www.lituanistika.lt/content/27088>.
50. Kurpuvesas, V. (2011). Implementation of the principles of local self-government in Lithuania. Presentation by the Chairman of the Committee on Public Administration and Municipalities of the Seimas of the Republic of Lithuania at the international conference "European Charter of Local Self-Government and Lithuania".
51. Kvale, S. (1996). Interviews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing. *The American Journal of Evaluation*, Thousand Oaks, CA: Sage, p. 1-326 p. Doi: [10.1016/S1098-2140\(99\)80208-2](https://doi.org/10.1016/S1098-2140(99)80208-2).
52. Loizidou, I., Mosler-Tornstrom, G., (2012). 22nd SESSION 21 March 2012 report of Monitoring Committee about Local and regional democracy in Lithuania.
53. Madison, J., Hamilton, A. (1788). The Structure of the Government Must Furnish the Proper Checks and Balances Between the Different Departments. *The Federalist Papers*, No. 51-60, New York. Available in Library of Congress: <https://guides.loc.gov/federalist-papers/text-51-60>.
54. Mačiulytė, J., Ragauskas, P. (2015). Lithuanian self-government: towards an independent society?. *Versus Aureus*, Kaunas, p. 1-62. Retrieved 04.05.2018 from: <http://www.civitas.lt/wp-content/uploads/2015/07/Lietuvos-savivalda-I.pdf>.
55. Mason, J. (2002). *Qualitative Interviewing: Asking, Listening and Interpreting*. *Qualitative Research in Action*. London: Sage Publications Ltd, p. 34, p.76 Doi: <https://dx.doi.org/10.4135/9781849209656.n10>.

56. Mažylis, L., Leščauskaitė, V. (2015). Direct election of mayors in Lithuania: Ongoing debates and fresh experiences. *Versus aureus*, Vytautas Magnus university press, No. 17, p. 38-56. (ISSN 2029-0225).
57. McNabb, D. E. (2017). *Research Methods in Public Administration and Nonprofit Management: Politics & International Relations, Research Methods*. 4th Edition. *Routledge*. New York, p 1-578. Doi: <https://doi.org/10.4324/9781315181158>.
58. McNabb, D. E. (2002). *Research Methods in Public Administration and Nonprofit Management: Quantitative and Qualitative Approaches*. *Armonk*, New York.
59. Mikalauskas, A., (2016). Mayorship in Lithuania: Public Opinion Research . *Culture and society: journal of social research*, No. 7 (1), p. 135-158. (ISSN online 2335-8777). Doi: <https://doi.org/10.7220/2335-8777.7.1.7>.
60. Morkūnaitė - Lazauskienė, A. (2010). The system of local self-government in the first and second Lithuanian republic. *Darbai ir dienos*, Vytautas Magnus university press, No. 53, p. 99-118. Available: <https://hdl.handle.net/20.500.12259/33016>.
61. Ndreu, A. (2016). The definition and importance of local governance. *Social and Natural Sciences Journal*, No. 10 (1), p. 5-8. Doi: <https://doi.org/10.12955/snsj.v10i1.730>.
62. Novikovas, A. (2005). The Nature and the Social Mission of Local Government in the Society. *Jurisprudence*, No. 77(69); p. 58–64. (ISSN 1392-6195).
63. Paulikas, V. (2013). Local Self-Government Reforms in Lithuania and Other Countries. *Public policy and administration*, Vol. 12, No. 2, p. 197-211. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
64. Paulikas V., Adomonis, V. (2003). Decision Making in local Self-Governance. *Public policy and administration*, No. 4, p. 66-73. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
65. Pike, F. (1958). The Municipality and the System of Checks and Balances in Spanish American Colonial Administration. *The Americas*, No. 15 (2).
66. Pilipavičius, V., Vidravičienė, I. (2014). Local self government and formation of self government in rural areas. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, Vol. 36, No. 4, p. 937-945. Doi: [10.15544/mts.2014.088](https://doi.org/10.15544/mts.2014.088).
67. Pratchett, L. (2004). Local Autonomy, Local Democracy and the ‘New Localism’. *Political Studies*, No. 52 (2), p. 358–375. Doi: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2004.00484.x>.
68. Raišienė, A. G. (2010). Conceptualization of inter-organizational partnership structural model in local-government. *Public policy and administration*, No. 34., p. 107-121. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

69. Ragauskas, P. (2016). The reflections of the principle of democracy in the jurisprudence of the Constitutional court of Lithuanian Republic. *Law Institute of Lithuania*, p. 1-86. (ISBN online 978-9986-704-38-6).
70. Spurga, S. (2012). Democratisation and Civil Society in National States and the EU: Democratisation of Central and Eastern Europe, (in Lithuanian). Monograph, Mykolas Romeris University, p. 3-299. (ISBN 978-9955-19-444-6).
71. Šarkutė, L., (2006). Models of decision-making in governments of Lithuania: analysis of internal factors. *Public Policy and Administration*, No. 18, p. 99-115. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).
72. Šileikis, E. (2014). Constitutional foundations of local self - government. *Bulletin of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania*, Nr. 4 (36), p. 208-264. (ISSN 1822-4520).
73. Šileikis, E. (2012). In Search for Conceptual Comprehension of the Institute of Impeachment. ISSN 1392-6195, *Jurisprudence*, No. 19 (3), p. 960. (ISSN 1392-6195).
74. Štareikė, E. (2013). Problematic aspects of implementation of sustainable development principle. *Management theory and studies for rural business and infrastructure development*, Vol. 35, No. 2, p. 284-296. (ISSN 1822-6760).
75. Tummers, L. (2011). Explaining the willingness of public professionals to implement new policies: a policy alienation framework. *International Review of Administrative Sciences*, No. 77 (3), p. 557. Doi: <https://doi.org/10.1177/0020852311407364>.
76. The ruling of the Constitutional Court of the Republic of Lithuania of 19.04.2021: Regarding the compliance of the provisions of the Law on Local Self-Government of the Republic of Lithuania and the Law on Elections to Municipal Councils of the Republic of Lithuania related to the elections and powers of municipal mayors with the Constitution of the Republic of Lithuania. Case No. KT59-N5/2021.
77. Urvikis, M. (2016). Improvement of the system of public services organized by local self-government institutions: doctoral dissertation. Mykolas Romeris University, Vilnius. (ISBN 978-9955-19-785).
78. Urmonas, A., Novikovas, A. (2011). The peculiarities of the implementation and incorporation of the principles of European charter of local self-government in Lithuanian local government and National legal systems. *Jurisprudence*, No. 18 (3), p. 1019-1034. (ISSN 1392-6195).
79. Vaičaitis, A. V. (2017). Concept of contemporary constitutionalism. *Law*, No. 104, p. 90-105. (ISSN online 2424-6050 / ISSN print 1392-1274).

80. Žilinskas, G. (2010). Constitutional Aspects of Development of Local Governance in the Republic of Lithuania. *Public Policy and Administration*, No. 33, p. 57-68. (ISSN online 2029-2872 / ISSN print 1648-2603).

Autors: Karolis Kaklys _____ 14. marts, 2022